

A Kutatóintézet tevékenysége

Az 1963-ban alapított Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutatóintézet (KSH NKI) a hazai demográfiai kutatások bázisintézménye. Jogállását a 2016. évi CLV. törvény 7. § (9) határozza meg: az Intézet központi költségvetési szerv, közfeladatot lát el, amely felett az irányítási jogkört – az alapítás, átalakítás, megszüntetés kivételével – a KSH elnöke gyakorolja.

A jelenlegi népesedési folyamatok az európai államokra, köztük Magyarországra is egyre súlyosabb terheket rónak. Az európai társadalmak öregedése, az alacsony termékenység, a magas hazai halandóság, az egyre intenzívebbé váló migráció, az egyes települések és régiók radikálisan megváltozó népességmegtartó ereje olyan demográfiai problémák, amelyekkel nem csak a jelenben szembesülünk, de a trendek ismeretében várhatóan a jövőnket is növekvő mértékben formálják.

A népesedési folyamatok megismeréséhez az NKI az alábbi tevékenységekkel járul hozzá:

- alapvető népesedési folyamatok kutatása: termékenység, házasságkötés és párkapcsolatok, válás, halandóság, vándorlás
- a népesség strukturális jellemzőinek vizsgálata: az öregedő társadalom problémái, a családi státusz-váltások feltérképezése, területi elhelyezkedés, iskolázottság, gazdasági aktivitás, speciális népességcsoportok
- egyes demográfiai események társadalmi megítélésének vizsgálata: családdal, nemi szerepekkel kapcsolatos értékek; női munkavállalás, a nők munkaerő-piaci helyzete
- történeti demográfia: népesedési folyamatok a 18-20. században, mikro-demográfiai kutatások
- elemzések, tanulmányok készítése társadalompolitikai döntések előkészítéséhez
- család- és népesedéspolitikai tervezetek összeállítása
- oktatás, ismeretterjesztés

Anyaintézményünk

Az Intézet felügyeleti szerve a Központi Statisztikai Hivatal, melynek munkatársaival számos területen, így a népesedési és társadalomstatisztikai elemzésekben, módszertani fejlesztésekben működünk együtt. A KSH biztosítja az NKI működésének infrastruktúráját.

Kutatások

Az NKI jelenleg folyó kutatásaiban meghatározó szerepet játszanak a hagyományos demográfiai problémafelvetések. Kutatásokat folytatunk az alapvető népesedési folyamatokról (termékenység, házasság, válások, halandóság, migráció). Vizsgáljuk a népesség strukturális jellemzőit, az ezekben megnyilvánuló összefüggéseket (öregedés, család- és háztartásszerkezet alakulása, területi elhelyezkedés, iskolázottság, gazdasági aktivitás, speciális népességcsoportok). Végül pedig előrejelzéseket készítünk a népesedési helyzet alakulásáról. E kutatások döntően a népmozgalmi adatok, illetve népszámlálások adatainak feldolgozásával folynak.

Az Intézetben nagy hagyományai vannak a survey alapú kutatásoknak, amelyeknek a második demográfiai átmenet, a családi életmód gyors differenciálódása újabb lökést adott. Folyamatosan vizsgáljuk a lakosság véleményét egyes demográfiai eseményekről (terhesség-megszakítások, család- és népesedéspolitikai intézkedések).

Intézetünkben jelentős múlttal rendelkeznek, és lényeges részét képezik a felmérési struktúrának a történeti-demográfiai kutatások.

Korábban kiemelt helyet kaptak az Intézet tevékenységében a serdülőkorú anyák helyzetét, és a házasságon kívül szülő nők társadalmi összetételét vizsgáló kutatások éppúgy, mint a biodemográfiai vizsgálatok.

Kiadványok

Az intézeti kutatások eredményeit sokfajta formában juttatjuk el az érdeklődőkhöz. A tágabb szakmai kutatói kört célozza meg a *Demográfia* című negyedéves folyóirat. Döntően politikai döntéshozók, újságírók és érdeklődők számára közvetítjük az alapvető demográfiai összefüggéseket és ismereteket az évente négy alkalommal megjelenő hírlevelünk, a *Korfa* segítségével. A kutatások első, részletesebb eredményei a *Kutatási Jelentések* sorozatban jelennek meg. A *Demográfiai Portré* háromévente megjelenő kötet sorozat, amely beszámol a magyar népesség helyzetéről olyan témakörökre fókuszálva, mint a párkapcsolatok, gyermekvállalás, családszerkezet, munkavállalás, halálozás alakulása. A kiadvány angol nyelven is elérhető. Az Intézet könyvsorozata a *Demográfus Könyvtár* nevet viseli. Kötetei a demográfia tudományának jeles eredményeit tárják a magyar olvasóközönség elé, vagy kiemelkedő életművekre hívják fel figyelmet. A *Demográfiai Fogalomtár* célja, hogy közérthetően mutassa be a demográfia tudományának legfontosabb alapfogalmait.

A *Working Papers on Population, Family and Welfare* sorozatban angol nyelven közöljük a tanulmányokat. Évente egy alkalommal, a *Demográfia* folyóirat 5. számaként jelenik meg a *Demográfia English Edition. A Research Highlights* egy oldalban közli az Intézet legfontosabb aktuális kutatási eredményeit könnyen érthető formában, ábrával szemléltetve.

Az Intézetünkben folyó kutatások eredményei nemzetközi és hazai folyóiratokban, könyvekben is megjelennek.